

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Jeugdstrafrecht in Caribisch Nederland: twee jaar na de invoering

Marchena-Slot, A.; Doekhie, J.; Liefwaard, T.

Citation

Marchena-Slot, A., Doekhie, J., & Liefwaard, T. (2022). Jeugdstrafrecht in Caribisch Nederland: twee jaar na de invoering. *Proces: Tijdschrift Voor Strafrechtspleging*, 101(5-6), 282-296.
doi:10.5553/PROCES/016500762022101005005

Version: Publisher's Version
License: [Leiden University Non-exclusive license](#)
Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3503721>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

ARTIKELEN

Jeugdstrafrecht in Caribisch Nederland

Twee jaar na de invoering*

*Annemarie Marchena-Slot, Jennifer Doekhie & Ton Liefwaard***

1. Inleiding

Op 1 augustus 2020 werd in Caribisch Nederland, te weten de eilanden Bonaire, Sint Eustatius en Saba (kortweg de BES-eilanden), een nieuw jeugdstrafrecht ingevoerd. In tegenstelling tot in Europees Nederland was er vóór de invoering daarvan in Caribisch Nederland een ontoereikend instrumentarium voor een op maat gesneden adequate, passende justitiële en pedagogisch verantwoorde reactie.¹ Aangezien het ministerie van Justitie en Veiligheid de doeltreffendheid en doelmatigheid van het nieuwe jeugdstrafrecht beter wilde kunnen bepalen,² is voorafgaand aan de invoering daarvan een verkennend onderzoek verricht naar een kwantitatieve en kwalitatieve jeugdstrafrechtmonitor.³ Daar kwam uit naar voren dat de ontwikkeling van een jeugdstrafrechtmonitor haalbaar lijkt en zinvol zou zijn ter ondersteuning van de implementatie van het jeugdstrafrecht. Hierbij zou een rol voor het Nederlandse ministerie van Justitie en Veiligheid en voor de Openbare Lichamen voor de hand liggen.⁴ Het onderzoeksrapport bevatte ook een beschrijving van de nieuwe wetgeving, een nulmeting over de aard en omvang van de jeugdcriminaliteit in Caribisch Nederland, en een verslag van interviews en focusgroepen met betrokken ketenpartners over hun rol en verantwoordelijkheid in de jeugdstrafrechtketen, alsmede hun ervaringen met en verwachting van het jeugdstrafrecht.

Inmiddels zijn er twee jaren verstreken en is het de vraag wat de eerste ervaringen zijn met het jeugdstrafrecht in Caribisch Nederland. In deze bijdrage wordt terug-

* De auteurs waren alle drie als onderzoekers betrokken bij het onderzoek dat in deze bijdrage een centrale rol speelt (zie voetnoot 3).

** Mr. dr. Annemarie Marchena-Slot is wetenschappelijk hoofdmedewerker Straf(proces)recht aan de University of Curaçao dr. Moises da Costa Gomez, Faculteit der Rechtsgeleerdheid, en verbonden aan het Caribbean Centre for Children's Rights bij genoemde universiteit. Dr. Jennifer Doekhie is universitair docent aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Leiden, afdeling Criminologie en Strafrecht. Prof. mr. dr. Ton Liefwaard is hoogleraar Kinderrechten en vicedecaan van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Leiden.

1 Ministerie van Justitie en Veiligheid 2019. In *Kamerstukken II 2018/19*, 31568, nr. 209 spreekt de minister voor Rechtsbescherming op p. 1 in dit verband over het ontbreken van 'een pedagogisch verantwoorde stok achter de deur'.

2 Startnotitie WODC-onderzoek 'Verkenning monitor jeugdstrafrecht Caribisch Nederland'.

3 J. Doekhie, e.a., *Invoering jeugdstrafrecht in Caribisch Nederland. Een verkenning naar een jeugdstrafrechtmonitor*, Den Haag: Boom criminologie 2020.

4 Doekhie e.a. 2020, p. 132.

geblikt op de invoering van het jeugdstrafrecht en op de eerste periode erna. De bijdrage trapt in paragraaf 2 af met een schets van hoe de nulsituatie voor de jeugd(straf)zaken eruitzag in Caribisch Nederland voorafgaand aan de invoering van het nieuwe jeugdstrafrecht en wat er werd geregistreerd over jongeren die in aanraking kwamen met justitie. In paragraaf 3 worden de wijzigingen die het jeugdstrafrecht met zich bracht besproken, gevolgd in paragraaf 4 door een overzicht van de (jeugd)strafrechtsketen en de afzonderlijke taken van de ketenpartners. Vervolgens wordt in paragraaf 5 gereflecteerd op de ervaringen tijdens de eerste twee jaar na de invoering van het nieuwe jeugdstrafrecht, waarbij ook wordt ingegaan op de vraag hoe de invoering en de werking van het jeugdstrafrecht worden gemonitord. De bijdrage sluit af met een conclusie in paragraaf 6 en hoopt inzicht te verschaffen in het nieuwe jeugdstrafrecht en de eerste ervaringen ermee. Deze ervaringen kunnen bijdragen aan een verdere optimalisatie van de implementatie van de nieuwe wetgeving.

2. De nulsituatie vóór de invoering van het nieuwe jeugdstrafrecht

Om de nulsituatie met betrekking tot geregistreerde criminaliteit van minderjarigen en jongvolwassenen vóór de invoering van het jeugdstrafrecht in kaart te brengen is in 2019 een kwantitatief dossieronderzoek uitgevoerd waarbij beschikbare registraties van het Korps Politie Caribisch Nederland (KPCN), het Openbaar Ministerie (OM BES) en de Voogdijraad (Voogdijraad Caribisch Nederland) over heel 2018 zijn bestudeerd.⁵ Het doel van het onderzoek was in kaart te brengen hoeveel jongeren in de registraties voorkomen en wat de kenmerken zijn van de delicten en de jongeren zelf op basis van de beschikbare registraties.

In 2018 kwamen in totaal 61 minderjarigen en 44 jongvolwassenen in aanraking met de strafrechtsketen, een totaal van 105 unieke jongeren in de leeftijd van 12 tot en met 21 jaar. In 2018 waren er in geheel Caribisch Nederland 1743 jongeren in de leeftijd van 12 tot 18 jaar en 944 in de leeftijd van 18 tot en met 21 jaar.⁶ In vergelijking met de totale populatie jongeren op de BES-eilanden blijkt dan 3,5% van de minderjarigen en 4,7% van de jongvolwassenen in aanraking te zijn gekomen met de strafrechtsketen. Van de 61 minderjarigen kwamen er 41 voor in zowel de OM- als politieregistraties, een extra 8 jongeren bij de politie, en tot slot zijn er nog eens 7 jongeren die alleen in de database van Halt (registraties Voogdijraad) voorkwamen.

De gemiddelde leeftijd van de *minderjarigen* (12 tot 18 jaar) die in de politie- en OM-registraties in 2018 naar voren zijn gekomen, was respectievelijk 15,7 jaar en 15,3 jaar. Het hoofdfeit waarvoor minderjarigen verdacht worden bij zowel politie als OM, was voornamelijk diefstal of rijden zonder rijbewijs. De gemiddelde leeftijd van de *jongvolwassenen* (18 tot en met 21 jaar) die naar voren zijn gekomen in de politie- en OM-registraties van 2018 was ongeveer 19,5 jaar. Een derde van de re-

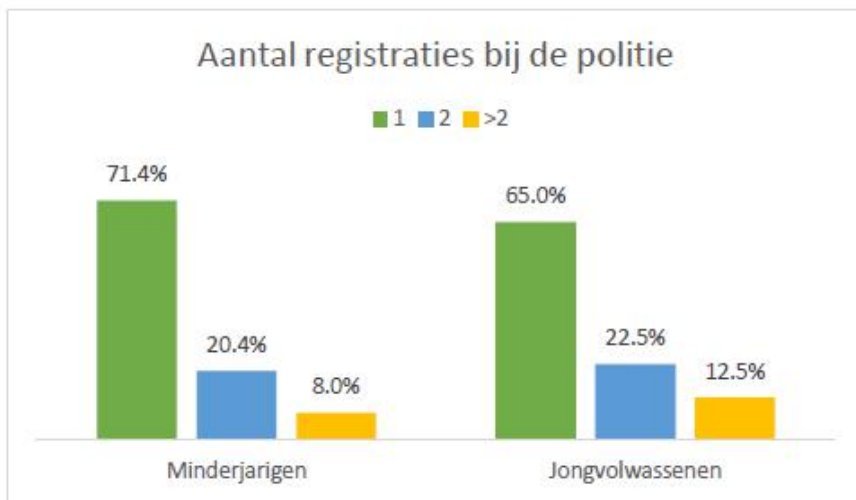
5 De hier gepresenteerde cijfers komen uit Doekhie e.a. 2020, hoofdstuk 3.

6 Centraal Bureau voor de Statistiek, Statline, Caribisch Nederland; bevolking; geslacht, leeftijd, 2002-2016, 2020, geraadpleegd via <https://opendata.cbs.nl/statline/#?CBS/nl/Dataset/80534NED/table?fromstatweb>.

gistraties betreft delicten zoals rijden zonder rijbewijs, maar ook geweldsdelicten. In zowel zaken met minderjarigen als die met meerderjarigen waren de jongeren meestal de enige dader.

Bijna driekwart van de minderjarigen en twee derde van de jongvolwassenen was op basis van de politieregistraties aan te merken als *first offender*; de registratie in 2018 was hun enige registratie. Een vijfde van zowel de minderjarigen als de jongvolwassenen had nog één eerdere registratie. Zo'n 8% van de minderjarigen had in totaal drie of vier registraties bij de politie, en 12,5% van de jongvolwassenen had drie tot maximaal vijf registraties, meestal voor een vermogensdelict zoals diefstal.

Figuur 1 Percentage minderjarigen en jongvolwassenen en aantal registraties bij de politie

Uit ons onderzoek bleek dat de politie een zaak van minderjarige verdachten vaker zelf afhandelde, namelijk in 33,3% van de gevallen, tegenover 10,9% van de gevallen waarbij de verdachte jongvolwassen was. Zaken die minderjarigen betroffen, werden ook minder vaak doorgestuurd naar het OM, namelijk 56,1% van de zaken van minderjarigen, tegenover 74,5% van de zaken die jongvolwassenen betroffen. In meer dan de helft van de gevallen waarin sprake was van minderjarige verdachten heeft het OM de zaak afgedaan met een (voorwaardelijk) sepot; een kleiner deel is middels een gerechtelijke afdoening afgehandeld. Van sommige zaken is de afdoening nog niet bekend. In twee derde van de zaken waarin jongvolwassenen een rol speelden, heeft het OM de zaak afgedaan met een (voorwaardelijk) sepot; een kwart van de zaken werd middels een boete of transactie afgedaan.

Ons onderzoek spitste zich toe op een populatie, namelijk jongeren die in aanraking zijn gekomen met het strafrecht, waar in het algemeen weinig tot geen zicht op is, zeker als het gaat om harde cijfers. Voor het beschrijven van de onderzoekspopulatie wat betreft achtergrondkenmerken was helaas maar beperkt informatie voor slechts een kleine groep van personen beschikbaar. Dit geldt met name voor

de achtergrondkenmerken van de jongeren, zoals de samenstelling van het huishouden, de dagbesteding en het welzijn. Waar dat ontbrak leek dit te maken te hebben met welke ketenpartners betrokken waren bij een zaak; de meeste informatie was te vinden in adviesrapportages van de Voogdijraad,⁷ maar bij relatief lichte vergrijpen wordt niet altijd een adviesrapportage opgevraagd. Ook bij Halt-zittingen bleek dat er weinig achtergrondinformatie werd genoteerd. Beschikbare cijfers en documenten leken meer de focus te hebben op het verloop van de afdoening en minder op het in beeld brengen van de (achtergrond van de) jongere. Wanneer het gaat om achtergrondkenmerken van de minderjarigen kwam over het algemeen bij zowel de politie als het OM eenzelfde beeld naar voren: minderjarigen woonden gemiddeld met vier tot vijf mensen in huis, inclusief henzelf. Van ongeveer de helft van de minderjarigen is informatie bekend over de thuissituatie; de meerderheid hiervan lijkt op te groeien in incomplete gezinnen, waar moeder het gezag heeft en vader een kleine of geen rol heeft in het leven van de minderjarige. Het merendeel van degenen over wie informatie over school/opleiding beschikbaar is (minder dan de helft van de groep), gaat naar school.

De verzamelde cijfers over 2018 gaven maar ten dele ondersteuning voor het beeld dat uit eerder onderzoek⁸ was ontstaan, onder andere over diefstallen op jonge leeftijd (einde basisschool) gepleegd en bendevorming. Diefstal is inderdaad het meest voorkomende delict, maar jongeren uit de registraties waren de basisschoolleeftijd wel ontstegen en de meeste geregistreerde delicten vonden niet in groepsverband plaats. Dit duidt dus niet op bendevorming. De cijfers stemden voorzichtig optimistisch: de meeste jongeren waren *first offender* en rijden zonder rijbewijs (het meest voorkomende delict) kunnen we moeilijk onder zware criminaliteit scharen.

De beschreven nulmeting is, zoals gezegd, uitgevoerd voorafgaand aan de invoering van het nieuwe jeugdstrafrecht in 2020. De beperktere interventiemogelijkheden van toen boden de context destijds; deze worden voor een goed begrip daarvan kort geschetst.⁹ De wet kende vóór 2020 ten aanzien van jeugdigen in artikel 9 lid 2 van het Wetboek van Strafrecht BES (WvSr-BES) de geldboete of berisping als hoofdstraffen. In geval van een misdrijf kon de rechter op grond van de artikelen 41 e.v. WvSr-BES daarnaast een jeugd-tbr (maatregel strekkend tot heropvoeding) opleggen. Betrof het echter een misdrijf waarop een gevangenisstraf van 3 jaar of meer staat, dan kon naast jeugd-tbr ook een gevangenisstraf worden opgelegd tot de helft van het gewone strafmaximum bij volwassenen. Bij jeugdigen die ten tijde van de einduitspraak in eerste aanleg 16 of 17 jaar waren, konden volgens artikel 41septies lid 4 WvSr-BES echter de bepalingen ten aanzien van sancties voor volwassenen toegepast worden. Via deze weg kwamen dan reguliere straffen, waar-

7 De Voogdijraad Caribisch Nederland is een onderdeel van het ministerie van Justitie en Veiligheid en onderzoekt de (gezins)situatie van een kind bij een adviesrapportage bijvoorbeeld bij een invezekeringstelling. Daarnaast is de Voogdijraad ook verantwoordelijk voor de Halt-afdoeningen.

8 S. van der Zee & D. Hoebé, *Veiligheidsbeeld BES 2018, 2019*, geraadpleegd via www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2019/02/12/tk-bijlage-veiligheidsbeeld-bes-2018.

9 Doekhie e.a. (2020, par. 2.3) beschrijven het oude jeugdstrafrecht uitgebreider.

onder tijdelijke en zelfs levenslange gevangenisstraf, in beeld bij minderjarigen.¹⁰ Voorts kon de strafrechter in plaats van een reguliere sanctie kiezen voor oplegging van de civiele jeugdbeschermingsmaatregel ondertoezichtstelling voor de duur van 1 jaar, op de grond genoemd in artikel 1:254 van het Burgerlijk Wetboek BES. Tot slot waren er over de buitengerechtelijke afdoening afspraken gemaakt op basis van een convenant dat tot stand was gekomen tussen onder meer de Voogdijraad, het Openbaar Ministerie en de gezaghebber.^{11, 12} Op basis hiervan werd een Casusoverleg Jeugd gehouden door verschillende ketenpartners,¹³ waarbij jeugdigen werden besproken die verdacht werden van een strafbaar feit, waaronder schoolverzuim, waarna over een eventuele (buiten)gerechtelijke afdoening werd beslist.

3. De nieuwe sancties en afdoeningswijzen van het jeugdstrafrecht in Caribisch Nederland

Met de invoering van het nieuwe jeugdstrafrecht in Caribisch Nederland in titel VIIIA van het Wetboek van Strafrecht BES werden er per 1 augustus 2020 specifieke straffen voor jeugdige personen geïntroduceerd.¹⁴ Hiermee werd ook tegemoet gekomen aan aanbevelingen van het VN-Comité uit 2015.¹⁵ Strafrechtelijke aansprakelijkheid en de speciale straffen bestaan voor jeugdigen die ten tijde van het plegen van een delict 12 tot 18 jaar waren (art. 79a WvSr-BES). De bovengrens is echter flexibel, net zoals in de andere landen van het Koninkrijk. In bijzondere gevallen kan volgens de wetgever het volwassenenstrafrecht ook toegepast worden bij 16- en 17-jarigen, terwijl dit in beginsel de regel vormt bij 18-jarigen.¹⁶ Toepassing van het volwassenenstrafrecht bij jeugdigen is anders dan in de Europees Ne-

- 10 Het VN-Kinderrechtencomité, dat toeziet op de voortgang die staten boeken bij de implementatie van het Verdrag voor de Rechten van het Kind, heeft zich in algemene zin in 2007 (en in 2019 nog scherper bewoord) in zijn algemene commentaren over het jeugdstrafrecht uitgesproken tegen de mogelijkheid van levenslange gevangenisstraf bij kinderen voor zover er geen mogelijkheid van eerdere invrijheidstelling wordt geboden. Tevens heeft het VN-Kinderrechtencomité aan verdragspartijen aanbevolen om de mogelijkheid van oplegging van levenslange gevangenisstraf bij alle kinderen jonger dan 18 jaar (ten tijde van het plegen van een delict) wettelijk te verbieden. Zie CRC/C/GC/10, par. 77 en CRC/C/GC/24, par. 81.
- 11 De gezaghebber is een van de organen van de Openbare Lichamen zoals die in de Wet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Wol BES) zijn ingesteld. Per Openbaar Lichaam is er een gezaghebber. De gezaghebber is voorzitter van de Eilandsraad (de verkozen vertegenwoordiging van de bevolking) en is tevens voorzitter en lid van het bestuurscollege van hetzelfde Openbare Lichaam (art. 10 en 36 Wol BES).
- 12 Justitieketen voor minderjarigen, *Convenant drie modellen interventie jeugdcriminaliteit*, Bonaire 2014.
- 13 Bij het Casusoverleg Jeugd kwamen medewerkers van het OM, politie/barioregisseurs (wijkregisseurs), de Voogdijraad, de leerplichtambtenaar, Scholengemeenschap Bonaire en Jeugd- en Gezinsvoogdij Caribisch Nederland bijeen.
- 14 Zie over de oude (voor 1 augustus 2020 voor jeugdige personen geldende) wetgeving: Doekhie e.a. 2020, par. 2.3 en uitgebreider A. Marchena-Slot, *Detentie van jeugdigen in Curaçao* (diss. EUR), Oisterwijk: Wolf Legal Publishers 2012, m.n. hoofdstuk 5.
- 15 CRC/C/NDL/CO/4, onder andere par. 59 (a).
- 16 *Kamerstukken II 2008/09*, 31959, nr. 3 (MvT), onder II 'Hoofdstukgewijs', bij art. 8.64 (wijziging Wetboek van Strafrecht BES).

derlandse wet, maar gelijk aan de wetgeving van Aruba, Curaçao en Sint Maarten, gekoppeld aan drie cumulatieve criteria: de ernst van het begane feit, de persoonlijkheid van de dader en de omstandigheden waaronder het feit is begaan (art. 79b WvSr-BES). Het toepassen van het jeugdstrafrecht op jongvolwassenen in de leeftijd van 18 tot 21 jaar is in 2020 geïntroduceerd met artikel 79c WvSr-BES.¹⁷

In de nieuwe wetgeving zijn de mogelijkheden voor buitengerechtelijke afdoening verruimd ten opzichte van het oude recht en wel in artikel 79e WvSr-BES, dat de politietransactie inhoudende een aanbod voor deelname aan een project regelt, en het nieuwe artikel 79f WvSr-BES over de reguliere transactie bij jeugdigen. In het eveneens per 1 augustus 2020 in werking getreden Besluit tenuitvoerlegging jeugdstrafrecht BES¹⁸ (hierna: Uitvoeringsbesluit 2020) worden de strafbare feiten aangewezen die in aanmerking komen voor een afdoening op basis van artikel 79e lid 1 WvSr-BES.¹⁹ Nieuw is ook dat aan een reguliere transactie door het OM bij jeugdigen de voorwaarde verbonden kan worden dat de verdachte zich moet richten naar de aanwijzingen van de reclassering voor een bepaalde termijn van ten hoogste zes maanden (art. 76 jo. art. 79f WvSr-BES).

Met de nieuwe regeling in de artikelen 79g en 79h WvSr-BES is het sanctiepakket voor jeugdigen aanzienlijk aangepast.²⁰ De wetgever beoogde een nieuw stelsel te creëren waarin de oplegging van meerdere sancties (tegelijk) mogelijk is.²¹ De eerste en zwaarste hoofdstraf genoemd in artikel 79h WvSr-BES is de jeugd-detentie, die op grond van artikel 79i WvSr-BES kan worden opgelegd in geval van een misdrijf. Voor jeugdige verdachten die ten tijde van het delict nog geen 16 jaar oud waren, is de maximale duur 12 maanden. Voor degenen die wel 16 jaar of ouder waren tijdens het begaan van het delict, is de maximale duur 24 maanden. Gaat het om een delict waarop voor meerderjarigen een tijdelijke gevangenisstraf van 24

17 Net als in de andere landen van het Koninkrijk moet de rechter hiervoor grond vinden in de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het feit is begaan. De maximale leeftijd waarvoor deze mogelijkheid om jeugdstrafrecht toe te passen is gecreëerd, is met 20 jaar gelijk aan die in de andere Caribische landen van het Koninkrijk, maar lager dan in Nederland (tot 23 jaar, art. 77b Sr).

18 In art. 79v WvSr-BES is bepaald dat bij of krachtens algemene maatregel van bestuur nadere regels worden gesteld ten aanzien van de tenuitvoerlegging van de jeugdsancties. Dat is gebeurd bij het Besluit van 16 juli 2020, houdende vaststelling van regels voor de tenuitvoerlegging van het jeugdstrafrecht op Bonaire, Sint-Eustatius en Saba (Besluit tenuitvoerlegging jeugdstrafrecht BES), *Stb.* 2020, 288 dat op 1 augustus 2020 in werking trad, *Stb.* 2020, 289. Blijkens de memorie van toelichting bij dit besluit vormen de voorschriften uit de Beginselenwet Justitiële jeugdinrichtingen het uitgangspunt. Zie *Kamerstukken II* 2008/09, 31959, nr. 3 (MvT), onder II 'Hoofdstuksgewijs', bij art. 8.64 (wijziging Wetboek van Strafrecht BES).

19 Art. 2 Besluit tenuitvoerlegging jeugdstrafrecht BES regelt dat het hierbij moet gaan om 'zaken van eenvoudige aard, waarbij sprake is van overlastveroorzakend gedrag van geringe ernst' en bij zaken die enkele met name genoemde misdrijven betreffen.

20 Art. 79g WvSr-BES(n) expliciteert welke combinaties van (hoofd- en bijkomende) straffen en maatregelen mogelijk zijn bij jeugdigen. Art. 79h WvSr-BES(n) noemt de straffen en maatregelen.

21 'Het nieuwe stelsel maakt meerdere sancties mogelijk', *Kamerstukken II* 2008/09, 31959, nr. 3 (MvT), onder II 'Hoofdstuksgewijs', bij art. 8.64 (wijziging Wetboek van Strafrecht BES).

jaar dan wel een levenslange gevangenisstraf is gesteld, dan is de maximale duur echter 4 jaar.²²

De tweede hoofdstraf voor misdrijven gepleegd door jeugdigen is de geldboete ex artikel 79h WvSr-BES. Anders dan de jeugddetentie leent deze straf zich ook als hoofdstraf bij een overtreding door een jeugdige. De geldboete is nader geregeld in artikel 79l WvSr-BES. In de memorie van toelichting zegt de wetgever dat de regeling voor oplegging van deze hoofdstraf sterk geënt is op het Europees Nederlandse artikel 77l Wetboek van Strafrecht, met dien verstande dat, in afwijking daarvan, de rechter op grond van het tweede lid verplicht is tot vaststelling van vervangende jeugddetentie.²³ De wetgever licht niet toe waarom op dit punt is afgeweken van de Europees Nederlandse regeling, maar merkt wel op dat deze regeling overeenstemt met de regeling in de andere Caribische wetboeken van strafrecht.²⁴ Anders dan in Europees Nederland en in de andere Caribische rechtsstelsels binnen het Koninkrijk voorziet het nieuwe jeugdstrafrecht voor de BES-eilanden niet in de taakstraf als hoofdstraf. Het is niet duidelijk waarom de wetgever hiervoor heeft gekozen, maar een en ander lijkt verband te houden met het feit dat tijdens het ontwerp van de regeling de taakstraf in Caribisch Nederland nog geen hoofdstraf was.

Naast nieuwe hoofdstraffen wordt een nieuwe jeugdstrafrechtelijke maatregel ingevoerd: de maatregel van plaatsing in een inrichting voor jeugdigen (PIJ-maatregel) zoals uitgewerkt in de artikelen 79m en 79n WvSr-BES. Het is alleen mogelijk de PIJ-maatregel op te leggen bij misdrijven waarvoor voorlopige hechtenis is toegelaten, wanneer de veiligheid van anderen dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen het opleggen van de maatregel eist, en indien de maatregel in het belang is van een zo gunstig mogelijke verdere ontwikkeling van de jeugdige, aldus artikel 79m lid 1 WvSr-BES. Volgens het tweede lid van dit artikel is de maatregel ook mogelijk indien het feit de verdachte niet volledig kan worden toegerekend. In Caribisch Nederland is voor oplegging van de PIJ-maatregel een 'daartoe

22 Hierbij valt te denken aan delicten als doodslag en moord (resp. art. 300 en 302 WvSr-BES); op deze delicten staat een strafdreiging van levenslange gevangenisstraf of tijdelijke gevangenisstraf van ten hoogste 24 jaar. Conform art. 11 lid 3 WvSr-BES kan de tijdelijke gevangenisstraf echter onder andere voor 30 achtereenvolgende jaren worden opgelegd in de gevallen waarin op het misdrijf levenslange en tijdelijke gevangenisstraf ter keuze van de rechter zijn gesteld.

23 *Kamerstukken II* 2008/09, 31959, nr. 3 (MvT), onder II 'Hoofdstukgewijs', bij art. 8.64 (wijziging Wetboek van Strafrecht BES).

24 Art. 1:168 ASr, CSr en SXM-Sr. In de memorie van toelichting bij deze bepaling in het Curaçaoose Wetboek van Strafrecht zegt de Curaçaoose wetgever dat dit niet facultatief is geformuleerd, '(...) teneinde geen overbodige procedures te creëren, (...)'. Zie H. de Doelder, J.H.J. Verbaan & R.J. Verbeek (red.), *Wetboek van Strafrecht Curaçao*, Nijmegen: Wolf Legal Publishers 2011, p. 388.

strekking met redenen omkleed' advies van een gedragsdeskundige nodig.²⁵ De maatregel geldt voor de duur van 2 jaar, zo schrijft artikel 79m lid 6 WvSr-BES voor. Verlenging kan volgens artikel 79n WvSr-BES telkens voor maximaal 2 jaar, met een maximale duur van 4 jaar. Is de jeugdige verminderd toerekenbaar, dan bedraagt de maximale duur 6 jaar. Er is niet, zoals in de Europees Nederlandse wetgeving, voorzien in een regeling voor automatische voorwaardelijke beëindiging na twee, vier of zes jaar ten behoeve van re-integratie en detentiefasering.²⁶ Anders dan in Europees Nederland en in de andere Caribische rijkdelen is er ook niet voorzien in een maatregel ter beïnvloeding van het gedrag.²⁷ Wel is 'het deelnemen aan een gedragsinterventie' expliciet mogelijk als bijzondere voorwaarde bij een voorwaardelijke veroordeling (art. 31 sub I Uitvoeringsbesluit 2020). Bij jeugd detentie, een geldboete en de PIJ-maatregel kan worden bepaald dat de opgelegde straf geheel of gedeeltelijk voorwaardelijk ten uitvoer wordt gelegd (art. 79o WvSr-BES). Naast een dergelijke voorwaardelijke vrijheidsbenemende sanctie kan een geldboete worden opgelegd. In de artikelen 79p tot en met 79t WvSr-BES worden de proeftijd, de daaraan te verbinden voorwaarden en het toezicht hierop geregeld. De rechter kan voorts bepalen dat de reclassering of een particulier persoon aan de veroordeelde hulp en steun moet verlenen bij de naleving van de bijzondere voorwaarden (art. 79r WvSr-BES).

4. Rolverdeling in de jeugdstrafrechtsketen

De invoering van het nieuwe jeugdstrafrecht in de BES bracht ook veranderingen qua taken mee voor de organisaties die betrokken zijn bij het jeugdstrafrecht. Met het oog hierop werd door de minister voor Rechtsbescherming voor de duur van drie jaar in 2019 een beleidsmedewerker implementatie jeugdstrafrecht aangesteld

- 25 De enkelvoudige eis komt voort uit de woorden 'een of meer' in art. 79m WvSr-BES. De bewoordingen komen overeen met de equivalente bepaling in art. 1:174 lid 3 van de Arubaanse, Curaçaose en Sint Maartense Wetboeken van Strafrecht. In de artikelsgewijze memories van toelichting bij de genoemde bepaling in die wetboeken is gewezen op de kleine schaal waarop de PIJ naar verwachting toepassing zal vinden. Dit argument geldt ook voor Caribisch Nederland. Anders dan in de Caribische landen van het Koninkrijk vereist art. 79m WvSr-BES echter niet dat in geval de PIJ wordt opgelegd aan een verdachte aan wie het feit niet (geheel) toegerekend kan worden, het gedragskundig advies van een psychiater afkomstig moet zijn. Voorts doen de woorden 'daartoe strekkend' in art. 79m WvSr-BES, zoals die ook voorkomen in art. 1:174 van het Wetboek van Strafrecht van Curaçao (en Aruba en Sint Maarten), vermoeden dat het advies van de gedragsdeskundige in de richting van de PIJ-maatregel zou moeten wijzen. Zie Marchena-Slot 2012, p. 266, 267.
- 26 In de memorie van toelichting bij de Aanpassingswet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba merkt de wetgever op dat deze maatregel ingevolge lid 8 van art. 79m WvSr-BES, net als in de andere Caribische rijkdelen, uitsluitend door de rechter kan worden beëindigd en niet zoals in Europees Nederland door de minister van Justitie en Veiligheid. Zie *Kamerstukken II* 2008/09, 31959, nr. 3, toelichting bij art. 8.64 (wijziging Wetboek van Strafrecht BES), p. 100. Deze passages zijn ook opgenomen in de nota van toelichting in het Besluit van 16 juli 2020 tot vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van onderdelen van de Aanpassingswet openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba en het Besluit tenuitvoerlegging jeugdstrafrecht BES (*Stb.* 2020, nr. 289, p. 3).
- 27 De memorie van toelichting biedt hiervoor geen nadere verklaring.

bij de Voogdijraad BES.²⁸ Hierna wordt met het oog op de wettelijke taken van ketenpartners die voortvloeien uit de beschreven titel VIIIA WvSr-BES alsmede uit het Uitvoeringsbesluit 2020 een aantal veranderingen besproken.

4.1 *De politie*

Het feit dat artikel 79e WvSr-BES de politietransactie regelt, veronderstelt een nieuwe taak voor het KPCN. In dat artikel staat vermeld dat de opsporingsambtenaar die daartoe door de officier van justitie is aangewezen, na verkregen toestemming van de officier van justitie aan de verdachte kan voorstellen dat deze deelneemt aan een project. Het KPCN zal over menskracht moeten beschikken om deze taak te kunnen uitvoeren. Hierbij moet worden opgemerkt dat uit internationale verdragsverplichtingen (waaronder art. 40 lid 3 Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK)) voortvloeit dat jeugdstrafrechtzaken zo veel mogelijk buitengerechtelijk moeten worden afgedaan, en de nieuwe wetgeving stuurt hier vanuit haar opzet op aan. De uitvoering valt of staat met de beschikbare capaciteit van het KPCN en de beschikbaarheid van projecten die onder deze afdoeningsvorm kunnen worden geschaard. Ook zou de nieuwe procedure rondom Halt duidelijkheid moeten verschaffen over wie uiteindelijk beslissingsbevoegd is en hoe de uitvoering vorm wordt gegeven.²⁹

4.2 *De jeugdreclassering*

Een belangrijke vraag die bij de introductie van het nieuwe jeugdstrafrecht bestond, was welke organisatie de naar verwachting uitgebreidere jeugdreclasseringstaak ging uitvoeren. We zagen dat in het Uitvoeringsbesluit 2020 voor de politietransactie aan de Voogdijraad een spilfunctie is toegekend. In geval van afdoening door het OM, waarbij de voorwaarde opgelegd kan worden dat de jeugdige zich naar de aanwijzingen van ‘de reclassering’ zal moeten richten (art. 79f WvSr-BES), is er een taak voor de Stichting Reclassering Caribisch Nederland (SRCN) weggelegd. Dit laatste volgt uit de begripsbepaling van ‘de reclassering’ in artikel 1 sub h Uitvoeringsbesluit 2020, waarin SRCN hiertoe wordt aangewezen.³⁰ Daarnaast is ook het begeleiden van een jeugdige in de wet aangewezen als taak van SRCN (art. 21 Uitvoeringsbesluit 2020), en datzelfde geldt voor het toezicht houden op de voorwaarden waaronder een jeugdige in het kader van vrijheidsbenaming ex artikel 79j WvSr-BES voorwaardelijk in vrijheid wordt gesteld (art. 22 Uitvoeringsbesluit 2020). Uit navraag blijkt echter dat SRCN uitsluitend toezicht houdt en dat Zorg en Jeugd Caribisch Nederland, voorheen Jeugd- en Gezinsvoogdij Caribisch Nederland, de feitelijke begeleiding doet (zie ook figuur 2). Tot slot heeft de reclassering volgens het genoemde artikel 79r WvSr-BES tot taak het houden van toezicht op de opgelegde voorwaarden bij een voorwaardelijke veroordeling van een jeugdige. Deze essentiële rol is nader uitgewerkt in hoofdstuk 4 van het Uitvoeringsbesluit 2020 (art. 26 e.v.).

28 *Kamerstukken II 2018/19*, 31568, nr. 209, p. 2.

29 Zie Doekhie e.a. 2020, p. 99-100.

30 Onder verwijzing naar art. 1 jo. art. 4 van het Reclasseringsbesluit BES.

4.3 De gedragsdeskundige

De gedragsdeskundige komt in beeld als oplegging van een PIJ-maatregel of verlenging van de duur van de maatregel wordt overwogen. De wettelijke verplichting van een rechter om advies in te winnen bij een gedragsdeskundige voordat hij besluit tot het opleggen van een bepaalde sanctie aan een jeugdige is nieuw voor de BES-eilanden. Dit betekent dat moet worden voorzien in voldoende kundige gedragsdeskundigen.³¹ Om een effectieve participatie van de jeugdige mogelijk te maken en daardoor bij te dragen aan een kwalitatief gedegen advies dat echt over de jeugdige gaat, is het daarbij belangrijk dat de gedragsdeskundige de lokale taal (op Bonaire Papiaments en op Sint Eustatius en Saba Engels)³² goed spreekt en ook overigens bekend is met de lokale cultuur.

4.4 De JICN en de aanwijzing van inrichtingen voor jeugdigen

Door de introductie van de jeugdspecifieke jeugddetentie en de PIJ-maatregel ontstond ook de wettelijke noodzaak om, recht doend aan artikel 37 aanhef onder c IVRK (dat voor jeugdigen gescheiden detentie van volwassenen voorschrijft), regels te maken over het aanwijzen van inrichtingen voor jeugdigen voor de gevallen waarin zij gedetineerd worden. In artikel 5 van het Uitvoeringsbesluit 2020 wordt dit geregeld. Lid 1 van artikel 5 schrijft voor dat de minister voor Rechtsbescherming een gesticht of afdeling als bedoeld in artikel 2 Wet beginselen gevangeniswezen BES aanwijst voor de tenuitvoerlegging van de vrijheidsbeneming van jeugdigen. Dit is een aparte afdeling binnen de Justitiële Inrichting Caribisch Nederland (JICN) (zie ook figuur 2).³³ Voor de tenuitvoerlegging van de PIJ-maatregel opent het genoemde artikellid van het Uitvoeringsbesluit 2020 de mogelijkheid dat dit kan in een inrichting als bedoeld in artikel 1 sub b jo. artikel 3a Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen. Hieruit volgt dat executie van een Caribisch Nederlandse PIJ-maatregel ook mogelijk is in een Europees Nederlandse jeugdinrichting. In lid 2 van artikel 5 van het Uitvoeringsbesluit 2020 wordt voorts het uitgangspunt van detentie gescheiden van volwassenen (ongeacht de specifieke detentiegrondslag) geëxpliciteerd.³⁴ Verderop in hoofdstuk 3 van deze wet staan de algemene be-

31 Bekend is dat er gedragsdeskundigen vanuit de Psychiaters Maatschap Antillen bij de JICN worden ingezet voor forensische observatie en begeleiding van volwassenen; zij zijn tegenwoordig ook betrokken bij pro Justitia-rapportage over jeugdigen in Caribisch Nederland.

32 Dat dit de meest gesproken talen zijn op deze eilanden blijkt bijvoorbeeld uit onderzoek van het CBS uit 2014; zie www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2014/51/papiaments-de-meest-gesproken-taal-op-bonaire-en-engels-op-saba-en-sint-eustatius#:~:text=Samenwerken-,Papiaments%20de%20meest%20gesproken%20taal%20op%20Bonaire%2C%20en,op%20Saba%20en%20Sint%20Eustatius&text=Op%20Bonaire%20spreken%20de%20meeste,bevolking%20is%20Nederlands%20de%20voertaal).

33 In de nota van toelichting op het Uitvoeringsbesluit 2020 wordt in par. 6 over de financiële implicaties onder andere ingegaan op het feit dat er 'hogere uitvoeringskosten voor jeugddetentie (jeugdverblijven)' zullen zijn (*Stb.* 2020, 288, p. 18).

34 Lid 3 van art. 5 van het Uitvoeringsbesluit 2020 maakt hierop voorts een uitzondering mogelijk voor de periode van ten hoogste drie maanden in verband met een tekort aan plaatsen voor tenuitvoerlegging. In de tweede zin van het artikellid wordt vervolgd dat in dat geval een jeugdige die ouder is dan 16 jaar kan worden geplaatst in een afdeling als bedoeld in art. 7 Wet beginselen gevangeniswezen BES. Deze uitzondering sluit aan op de inhoud van art. 79b WvSr-BES (voor toepassing volwassenenstrafrecht) en strookt met de inhoud van het voorbehoud dat het Koninkrijk in de jaren negentig voor de Nederlandse Antillen maakte bij art. 37c IVRK (*Trb.* 1998, 62).

Annemarie Marchena-Slot, Jennifer Doekhie & Ton Liefwaard

palingen over de tenuitvoerlegging van vrijheidsbeneming (bij jeugdigen) en de regels over planmatig werken in de inrichting, verlof, het dossier van jeugdigen (in detentie), voorwaardelijke invrijheidstelling (door de rechter) en verlenging van de PIJ-maatregel. Tijdens de detentie van een jeugdige vervult de directeur van het gesticht waarin de jeugdige verblijft een kernrol als verantwoordelijke voor al hetgeen in de inrichting gebeurt.³⁵

4.5 *Leerplichtambtenaar en Voogdijraad*

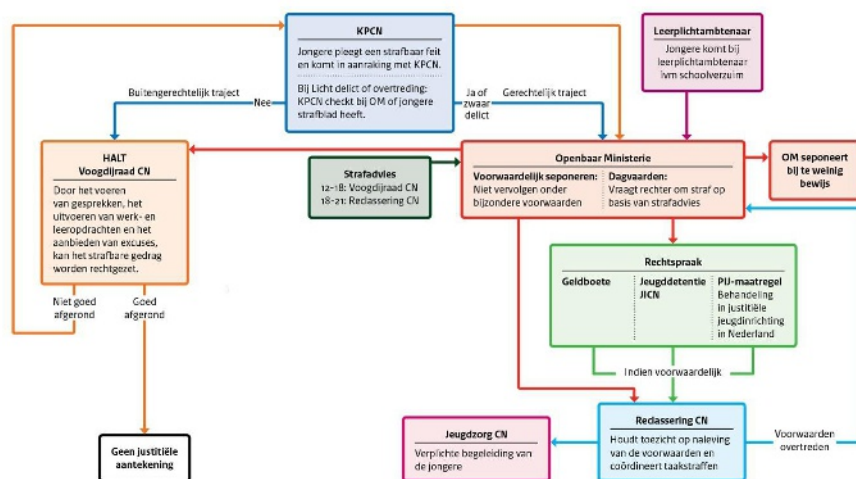
Op basis van de Leerplichtwet BES komt ook de leerplichtambtenaar een belangrijke rol toe als poortwachter naar de strafrechtsketen. Balancerend tussen zorg, steun en begeleiding bij de uitoefening van zijn taak is de leerplichtambtenaar de autoriteit die bij ongeoorloofd verzuim de jeugdige moet trachten te bewegen zijn schoolbezoek te hervatten. Bij weigering moet er proces-verbaal worden opge maakt. De leerplichtambtenaar zette ten tijde van ons onderzoek deze formele stap echter niet snel en benaderde deze als laatste optie.³⁶

De in artikel 1:238 lid 1 van het Burgerlijk Wetboek BES ingestelde Voogdijraad heeft in het kader van het nieuwe jeugdstrafrecht onder andere tot taak de voorbereiding en ondersteuning van projecten als hiervoor besproken in het kader van de politietransactie (Halt ingevolge art. 4 Uitvoeringsbesluit 2020) gekregen (zie ook figuur 2). De Voogdijraad kan voorts door de directeur van een vrijheidsbenemende inrichting (JICN) waar een jeugdige gedetineerd is, verzocht worden te adviseren over verlof (art. 11 lid 6 Uitvoeringsbesluit 2020). Daarnaast moet de Voogdijraad geïnformeerd worden bij een beslissing strekkende tot voorwaardelijke invrijheidstelling van een jeugdige ex artikel 79j lid 4 WvSr-BES, alsook over een afloopbericht ter beëindiging van het toezicht in het kader van een voorwaardelijke veroordeling (art. 30 Uitvoeringsbesluit2020).

35 De directeur van het gesticht stelt bijvoorbeeld, na overleg met de betrokken jeugdige, een verblijfsplan vast binnen drie weken na binnenkomst van de jeugdige. Daarnaast gaat hij over verlofverlening en het aanleggen en opbouwen van het dossier van de jeugdige (art. 10, 11 en 15 Uitvoeringsbesluit 2020).

36 In par. 5.5.1 van Doekhie e.a. 2020 is dit uitgebreider beschreven.

Figuur 2 *Infographic jeugdstrafrechtsketen BES (bron: VRCN, gemaakt door beleidsmedewerker implementatie jeugdstrafrecht BES 2020)*

5. Twee jaar na de invoering

Het jeugdstrafrecht is nu twee jaar in werking en in juli 2022 is een evaluatie van de implementatie en werking van het jeugdstrafrecht uitgevoerd door de reclasering (SRCN), met medewerking van de verschillende ketenpartners.³⁷ Daarnaast is in juli en augustus 2022 ook met verschillende ketenpartners contact opgenomen om te vragen naar de ervaringen en op welke manier cijfers worden bijgehouden.³⁸ Het is belangrijk om hier te starten met alle zaken die de afgelopen twee jaar zijn gerealiseerd ten behoeve van de implementatie van het jeugdstrafrecht. Zo is de procedure met betrekking tot Halt 'in place' en is het aanbod van taakstrafprojecten uitgebreid, zodat meer maatwerk mogelijk is. Verder heeft een uitgebreide voorlichtingscampagne plaatsgevonden en zijn (nieuwe) medewerkers getraind in het kader van jeugdreclassering. Ook zijn er aparte plekken voor jongeren gekomen in de detentiefaciliteit op Bonaire (JICN). Alle ketenpartners proberen met de middelen en mogelijkheden die er zijn vorm te geven aan jeugdzaken. Hierbij mag niet onvermeld worden gelaten dat de invoering van het jeugdstrafrecht tijdens de coronapandemie heeft plaatsgevonden, hetgeen ongetwijfeld impact heeft gehad op

37 D. Frans, *Evaluatie implementatie en werking jeugdstrafrecht BES*, Stichting Reclassering Caribisch Nederland 2022.

38 Contact is opgenomen met onder andere JICN, SRCN, KPCN, OM en VRCN. Het KPCN verwees ons door naar het rapport van Frans (2022), en het OM heeft niet inhoudelijk gereageerd. De contactlegging is via mail of een videoverbinding gegaan en er zijn vragen gesteld over de ervaringen met de implementatie van het jeugdstrafrecht in de praktijk, hoe de samenwerking met ketenpartners is veranderd, en in hoeverre er iets is gebeurd met de aanbevelingen uit het rapport uit 2020.

de uitvoering, zeker gelet op de kleine schaal van de Openbare Lichamen en organisaties aldaar.

Meerdere aandachtspunten komen naar voren in de geraadpleegde jaarverslagen³⁹ en rapporten en in de update met de ketenpartners. Zo is er bijvoorbeeld wel een stijging te zien in het aantal jeugdstrafzaken, maar blijft het aantal meldingen voor Halt om onduidelijke redenen laag. Hetzelfde geldt voor het aantal opgelegde werkprojecten. Vanuit de politie (maar ook vanuit de leerplichtambtenaren) lijken weinig meldingen binnen te komen, terwijl de nieuwe wetgeving aanstuurt op de buitengerechtelijke afdoening voor jongeren en er veel is geïnvesteerd in Halt en werkprojecten. Zo zijn er meerdere projecten waar jongeren terecht kunnen, en leeropdrachten zijn vertaald naar het Spaans en Papiaments. Een ander punt is dat het in de praktijk uitdagend blijkt om een onderscheid te maken tussen het toezicht op en de begeleiding van jongeren binnen de jeugdreclassering, twee taken die worden uitgevoerd door twee verschillende instanties (reclassering en jeugdzorg). Gerelateerd aan de, voor Caribisch Nederland nieuwe, rol van de gedragsdeskundige in het kader van de PIJ-maatregel geldt dat er vanuit de praktijk zorgen zijn dat er onvoldoende deskundigen op de BES-eilanden zijn die de lokale taal goed genoeg spreken om een degelijk onderzoek uit te voeren en tevens bevoegdheid hebben om hierover te rapporteren. In het algemeen is er veel onduidelijkheid over de advisering, oplegging en uitvoering van de PIJ-maatregel in Caribisch Nederland en dit houdt de gemoederen bezig. Het gevolg hiervan kan mogelijk zijn dat de PIJ-maatregel niet als serieuze optie wordt gezien. Tot slot zijn er diverse vragen die betrekking hebben op de nieuwe mogelijkheid van jeugd-detentie. Het is de vraag of de detentieplekken voor jongeren in de JICN genoeg zijn, aangezien deze sinds de invoering veelal bezet zijn geweest, en er is zelfs op één moment voor gekozen om twee jeugdigen op één cel te plaatsen omdat er geen vrije cel meer was, terwijl de cellen daar niet standaard op zijn toegerust. Ook is het zeer de vraag of detentie wel als ultimum remedium wordt gebruikt. Er zijn aanwijzingen dat het nieuwe jeugdstrafrecht een aanzuigend effect heeft gehad, hetgeen op voorhand reeds als een mogelijk scenario werd genoemd.⁴⁰ Tot slot blijken de dagbesteding en het onderwijs in de praktijk van de jeugd-detentie het meest uitdagend te zijn. Hoewel er door het lerarentekort beperkte mogelijkheden tot scholing in detentie zijn, heeft de JICN zich voor het aanbieden van onderwijs flink ingespannen: voor jeugdigen in detentie staat elke middag in het teken van onderwijs. In een klaslokaaltje voor vier personen wordt onderwijs verzorgd door de Scholengemeenschap Bonaire of het opleidingscentrum voor volwasseneneducatie. Dagbesteding wordt nog als heikel punt genoemd, omdat de jongeren apart dagbesteding moeten volgen en gescheiden moeten blijven van volwassenen. Ook op dit punt waren de respondenten in ons onderzoek voorafgaand aan de invoering van het jeugdstrafrecht bezorgd, en het vergt veel capaciteit om dit vorm te geven.

Over het algemeen komt een beeld naar voren van een gebrek aan regie en overzicht met betrekking tot jeugdstrafzaken. Dit heeft onder andere te maken met

39 Voogdijraad Rijksdienst Caribisch Nederland, Jaarcijfers 2021 Voogdijraad Caribisch Nederland; Openbaar Ministerie BES, Jaarverslag 2021 Parket Bonaire, Sint Eustatius en Saba.

40 Doekhie e.a. 2020, p. 132.

onduidelijkheid over taken en verantwoordelijkheden bij en tussen ketenpartners. Ook houdt een en ander verband met de hoeveelheid aan organisaties die met een enkele zaak te maken hebben. Er is ook geen regie bij het systematisch en structureel verzamelen van cijfers bij alle ketenpartners van het aantal jeugdstrafzaken en wat hiermee gebeurt in de keten. Dit is cruciaal om (de werking van) het jeugdstrafrecht te kunnen monitoren en evalueren. Thans moet worden geconcludeerd dat de voorstellen voor het inrichten van een jeugdstrafrechtmonitor⁴¹ nog geen opvolging hebben gekregen.

Tabel 1 Cijfers 2021 jongeren in de strafrechtsketen

	2021		
	Bonaire	Saba	Sint Eustatius
Instroomcijfers jongeren OM	88	3	17
Halt	8	3	1
Vroeghulprapport t.b.h. screening (VRCN)	12	0	3
Voorlichtingsrapport t.b.h. strafafdoening	10	1	2
Jeugdreclassering	8	0	0
Leerstraffen	0	0	0
Werkstraffen	2	0	0
Inverzekeringstelling	15		
Jeugddetentie na veroordeling	0	0	0
PIJ-maatregel	0	0	0

De cijfers in tabel 1 zijn afkomstig uit de beschikbare jaarverslagen van de verschillende ketenpartners.⁴²

6. Conclusie

Met de komst van het jeugdstrafrecht in Caribisch Nederland is een lang voorbereid wetgevingstraject tot een afronding gekomen, waarmee ook de BES-eilanden een jeugdstrafrecht hebben gekregen waarin de buitengerechtelijke afdoening (via politie en/of OM) een belangrijke plaats inneemt en ook specifieke jeugdsancties kunnen worden ingezet. Reeds voor de invoering van de wetgeving was duidelijk dat er onder de ketenpartners volop enthousiasme bestond om met het nieuwe wettelijke kader aan de slag te gaan, waarbij wel enige zorg bestond over de kans dat het nieuwe jeugdstrafrecht tot een aanzuigende werking zou kunnen gaan leiden. Dat dit laatste in het licht van het uitgangspunt dat het strafrecht toch vooral een ultimum remedium zou moeten zijn, zeker voor jeugdigen, onwenselijk zou

41 Zie Doekhie e.a. 2020.

42 Jaarverslag 2021 OM BES; Jaarcijfers 2021 Voogdijraad Caribisch Nederland; Evaluatie implementatie en werking jeugdstrafrecht BES 2022, Stichting Reclassering Caribisch Nederland. Van het KPCN is geen recent jaarverslag te vinden.

Annemarie Marchena-Slot, Jennifer Doekhie & Ton Liefwaard

zijn, werd door betrokkenen en ook de auteurs van dit artikel erkend. Daarnaast wezen de respondenten in ons onderzoek op het belang van duidelijkheid over de regie en rollen van de afzonderlijke ketenpartners in de uitvoering van het jeugdstrafrecht. Om de implementatie goed te kunnen volgen en begeleiden was het ministerie van Justitie en Veiligheid van plan om een jeugdstrafrechtmonitor op te zetten en het advies was om daarbij zowel kwantitatieve als kwalitatieve gegevens te verzamelen en te voorzien in een duidelijke regievoering (lees: het aanwijzen van een organisatie die verantwoordelijk zou zijn voor de monitor). Twee jaar later moeten wij vaststellen dat de plannen voor een dergelijke monitor nog niet zijn gerealiseerd en dat bepaalde zorgen geuit door de ketenpartners bewaarheid zijn geworden. Onze eerste inventarisatie leert ons dat er wel degelijk aanleiding is om de werking van het nieuwe jeugdstrafrecht goed en blijvend te volgen. De eerste signalen wijzen erop dat er veel wordt ingezet op jeugd detentie, dat het gebruik van de buitengerechtelijke afdoening achterblijft, en dat er nog veel onduidelijkheid bestaat over regievoering en taken en verantwoordelijkheid bij de ketenpartners. Natuurlijk zal de coronapandemie invloed hebben gehad op de implementatie van het jeugdstrafrecht en het uitrollen van de plannen voor de jeugdstrafrechtmonitor. Nu het ergste van de pandemie achter ons lijkt te liggen, spreken wij de hoop uit dat de implementatie van het jeugdstrafrecht met hernieuwde energie wordt voortgezet en dat ook werk wordt gemaakt van de jeugdstrafrechtmonitor.